

MEFANET 2009

E-learning a jeho význam v onkologii

Tisková zpráva: Martin Komenda, Jakub Gregor, Daniel Schwarz (IBA MU)

Poslední listopadový týden se v brněnském hotelu Voroněž nesl ve znamení již třetího ročníku konference MEFANET. Letos bylo programovým výborem zvoleno téma E-learning a zdravotnická informatika ve výuce lékařských oborů. Mimo metodických a pedagogických aspektů e-learningu se konference zaměřila i dopad tohoto fenoménu na konkrétní obor medicíny – onkologii. Zpestřením úvodního dne byla stejně jako v minulých letech videokonference – internet tentokrát propojil konferenci s Kanadou.

Pokračující spolupráce mezi lékařskými fakultami z České republiky a Slovenska se jeví jako velmi úspěšná. Důkazem je mimo jiné fakt, že se v Brně sešlo opět hojné množství účastníků z řad pedagogů a zájemců o elektronickou podporu výuky. Poutavá prezentace témat v rámci jednotlivých bloků vedla velice často k zajímavé diskusi, která se pak přenesla i do kuloárů. Konference MEFANET 2009 nabídla již tradiční bloky a workshopy věnované informačním a komunikačním technologiím a jejich využití ve výuce, stejně jako pohledy samotných studentů na vliv a zapojení ICT do lékařských oborů. Novinkou byl také diskusní panel související s dnes často probíranou otázkou etiky a legislativních aspektů při tvorbě elektronických materiálů.

Síť lékařských fakult zapojených do projektu MEFANET

Zahájení konference

Úvodní slovo konference přednesl prof. MUDr. Stanislav Štípek, DrSc. (1. LF UK, Praha). Ve své řeči se vrátil na začátek zakládání sítě a k původní myšlence snadného shromažďování studijních materiálů. V současnosti MEFANET spojuje sedm českých a tři slovenské lékařské fakulty a rozšíření o další spolupracující instituce na sebe zřejmě nenechá dlouho čekat. Oficiálně byli přivítáni všichni přítomní a také byli představeni jednotliví členové předsednictva: prof. MUDr. Jan Žaloudík, CSc., děkan Lékařské fakulty Masarykovy univerzity, prof. MUDr. Vladimír Mihál, DrSc., proděkan Lékařské fakulty Univerzity Palackého, prof. Ing. Ivo Provazník, Ph.D., proděkan Fakulty elektrotechniky a komunikačních technologií VUT, a doc. RNDr. Ladislav Dušek, Ph.D., předseda koordinační rady MEFANET. Poté prof. Žaloudík ve svém zahajovacím projevu rovněž uvítal všechny účastníky konference, stručně zhodnotil své působení po dvě volební období a poznamenal, že se velmi těší, až si někdy v budoucnu užije konferenci MEFANET z pozice běžného účastníka.

Plenární blok I. – minulost, současnost a budoucnost MEFANETu

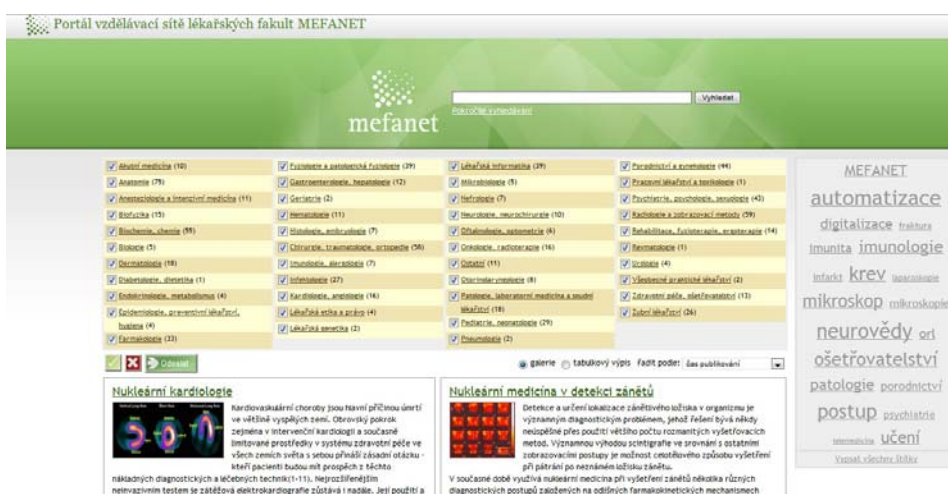
První plenární sekci otevřel doc. Dušek. Pozitivně zhodnotil uplynulé období tří let existence MEFANETu. Z prvotní představy o ustavení spolupráce v rámci rozvoje výuky s využitím moderních

informačních technologií a e-learningu se podařilo vybudovat díky prudkému rozvoji stabilní a stále se rozrůstající mezinárodní síť lékařských fakult. Pozitiva tkví především v umění se domluvit, stanovení priorit spolupráce a rovnosti postavení všech členů. Díky tomu vznikají desítky meziuniverzitních děl a rostou portálů v rámci sítě MEFANET. Další rozvoj by se měl vydat cestou zajišťování garance a kvality obsahu děl, sjednocování pracovníci postupů a posilování pozice uživatele. Opomíjet nelze ani právní aspekty a s tím úzce související respektování nastavených pravidel, které autoři elektronických publikací často porušují, ať už vědomě či nevědomě.

Předsednictvo plenárního bloku

Ing. Daniel Schwarz, Ph.D. (IBA MU) prezentoval nové prvky a funkcionalitu ve společné portálové platformě sítě MEFANET. Hlavním cílem je i nadále sdílení elektronických materiálů a jejich dostupnost uživatelům sítě. Pro prezentaci děl je pro celou síť zvoleno portálové řešení. To je instalováno na všech deseti lékařských fakultách a každá si jej spravuje sama. Některé prvky jsou však společné pro všechny portály. Posledními novinkami na webových portálech jsou možnost štítkování (tzv. tag clouds), diskuze uživatelů, implementace piktogramů licence Creative commons, uživatelské hodnocení příspěvků a obrazové kazuistiky.

Tag clouds na centrální bráně sítě MEFANET

Řešení kategorizace obsahu pomocí nové technologie tag cloud čtenáři nabízí seznam štítků tak, že se největším písmem zobrazí ty klíčová slova, která jsou na portále uživateli nejfrekventovaněji používány. I další novinka zapojuje aktivně uživatele. Ten se může podílet na hodnocení příspěvků udělováním hvězdiček a má také možnost aktivně diskutovat.

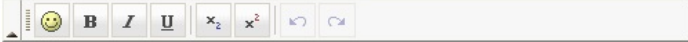
Hodnocení (již hodnotilo: 0):
 Odeslat »

Komentáře a diskuse

Vložit nový příspěvek:

Autor / e-mail: [přihlášení/ověření uživatele]

Titulek:

Text:

Odeslat Storno

Přidat štítek: Odeslat

Hodnocení příspěvku a diskuse

Úvodní plenární blok zakončil prof. Meško prezentací e-learningového portálu Slovenské lékařské komory. Zmínil důvody zavedení portálu způsobené zásadní změnou dnešního paradigmatu vzdělávání. Díky neexistenci uceleného systému celoživotního vzdělávání na Slovensku byl cíl celého projektu zcela zřejmý, a sice zajistit lékařům přístup k odborným medicínským informacím. E-learningový portál by měl sloužit nejen jako nástroj pro koordinaci vzdělávacích aktivit, ale také jako systém testování a přidělování kreditů formou autodidaktických testů.

Plenární blok II. - zapojení studentů do tvorby elektronických výukových materiálů

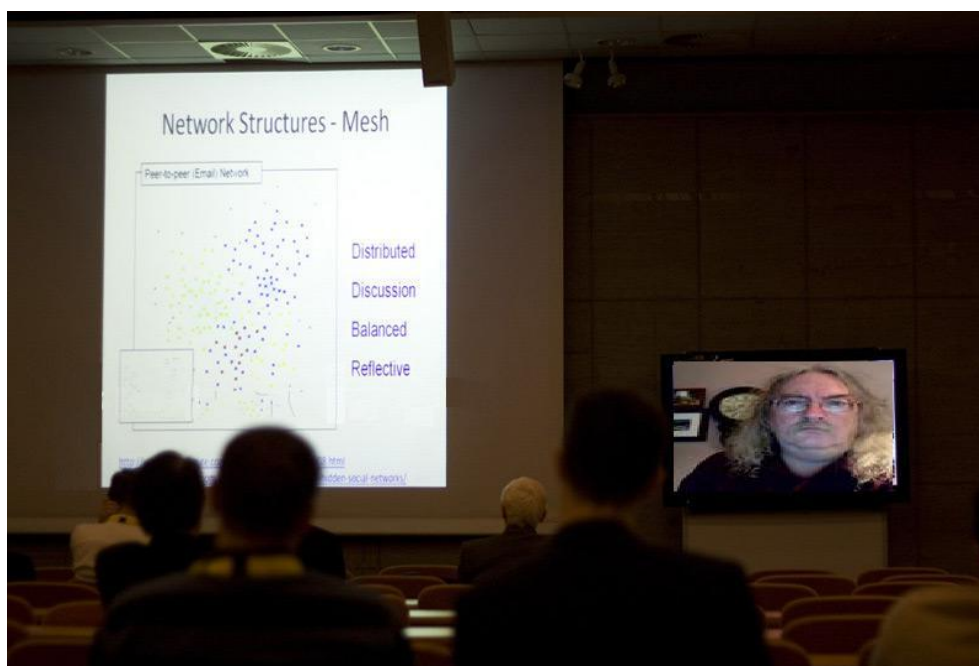
Velice atraktivní a zajímavá byla druhá plenární sekce věnovaná aktivnímu zapojení samotných studentů do procesu vytváření studijních materiálů. Autoři z 1. lékařské fakulty UK v Praze hned na úvod přednesli sdělení s lehce kontroverzním názvem „MEFANET je mrtev, ať žije MEFANET! Využije MEFANET nové technologie pro podporu výuky?“ Zajímavou alternativou, jak využít technologie webu 2.0 pro kooperativní tvorbu a ukládání medicínských výukových materiálů, jsou WikiSkripta. Celý projekt je založený na technologii světoznámé wiki. Představení tohoto nástroje vyvolalo plodnou diskusi týkající se především otázky, jak zajistit kvalitu příspěvků, kterou výukový materiál neoddiskutovatelně vyžaduje.

MUDr. Petr Štourač z brněnské lékařské fakulty detailně představil projekt Akutně.cz. Technicky popsal výukový a publikační portál, který vznikl ve snaze přiblížit pregraduálním i postgraduálním studentům a odborné veřejnosti didaktickou formou akutní medicínu jako celek. Zpestřením byla praktická ukázka věnovaná živému přenosu z operačního sálu, kde se právě připravovala operace předního segmentu oka. Využití moderních informačních technologií umožňuje kvalitně distribuovat celou operaci bez zpoždění na internetovém portálu Akutně.cz, kde ji mohou studenti sledovat. Bonusem navíc byl rozhovor s vedoucí zákroku ze sálu v době těsně před operací. Tomuto tématu se ostatně věnoval celý odpolední workshop na téma aktivní zapojení studentů lékařských fakult při tvorbě rozsáhlých e-learningových projektů.

Na závěr plenární sekce popsal tvorbu obrazových kazuistik v atlasech doc. MUDr. Josef Feit, CSc. Po obecném úvodu následovaly konkrétní ukázky prací studentů, kteří představili celý proces od výběru a zadání úkolu vedoucím až po zavedení výsledné kazuistiky v atlase.

Videokonference

Po plenárních sekcích následovala již tradiční videokonference. Tentokrát bylo navázáno spojení se Stephenem Downesem, MA, celosvětově uznávaným odborníkem v oblasti on-line učení, který působí v National Research Council, Institute for Information Technology v Kanadě. Stephen Downes ve své prezentaci popisoval, jak navrhovat nové technologie tak, aby se dokázaly přizpůsobit v rychle se měnícím a komplikovaném světě. Vzdělávání podle něj není otázkou získávání znalostí a memorování, ale spíše osobního rozvoje. Obecně bychom mohli pracovat s obsahem nabytých znalostí daleko efektivněji. Tento typ učení je založen na vytvoření nástroje, který je síťově podporován. Síť zase umožňuje konverzaci a interakci, které rozvíjí odbornou způsobilost.

Stephen Downes a jeho prezentace s názvem New Tools for Personal Learning

E-learning v onkologii: cesta k výuce léčebných standardů

Doc. RNDr. Ladislav Dušek, Ph.D. uvedl další členy předsednictva onkologické sekce: prof. MUDr. Jiřího Vorlíčka, CSc. a doc. MUDr. Jindřicha Fínka, Ph.D. Nastínění současné situace v onkologickém světě bylo hlavním tématem úvodní přednášky prof. Vorlíčka z České onkologické společnosti. Doc. Dušek se ve svém příspěvku dotkl problematiky zpracování existujících klinických dat, které jsou mnohdy nevyužity. Jelikož je takových dat velké množství, je třeba se na jejich využití pro výuku zaměřit a mít k dispozici nástroje a software, který pomůže upravené materiály zpřístupnit s edukačním efektem. Téma zpracování velkého množství dat bylo součástí několika prezentací odpoledního bloku. Portál, který přehledně umožňuje prohlídku dat epidemiologických zhoubných nádorů, představil RNDr. Jan Mužík. Podobné portálové řešení na Slovensku s menším objemem dat bylo hlavním obsahem vystoupení prof. MUDr. Dalibora Ondruše, DrSc. Další příspěvky úzce souvisely myšlenkami a vyvinutými nástroji pro sběr dat a jejich nasazení ve výuce. Autoři napříč sítí MEFANET popisovali situaci na jednotlivých pracovištích a seznámili posluchače se svým řešením sběru a dalšího využití klinických dat.

Etické a legislativní aspekty tvorby elektronických materiálů pro výuku v lékařských a zdravotnických oborech

Druhý den konference byl zahájen diskuzním panelem na téma, které je v době bouřlivě se rozvíjejících elektronických publikačních aktivit velmi aktuální a důležité – etika, legislativa a autorská práva vztahující se k publikování výukových materiálů na internetu. Diskuznímu panelu předsedali Mgr. Zdeňka Dohnálková (Knihovna univerzitního kampusu Bohunice), RNDr. Dagmar Brechlerová, Ph.D. (EuroMISE centrum), doc. RNDr. Judita Kinkorová, CSc. (Technologické centrum AV ČR), Mgr.

Radek Polícar (Masarykův onkologický ústav) a JUDr. Radim Polčák, Ph.D. (Právnická fakulta MU). Množství velmi konkrétních dotazů ukázalo, že se jedná opravdu o horké téma a že je také velmi důležité kontinuální (sebe)vzdělávání všech, kteří na internet využívají jako zdroj informací pro svá díla a zároveň i jako publikační médium.

Telemedicína není jen baštou radiologů

Telemedicína aneb výuka medicíny „na dálku“ je oborem, který rovněž plně využívá rozvoje moderních informačních a komunikačních technologií. S příchodem dostatečně výkonné techniky dnes nejsou problémem videopřenosy po internetu, které jsou vhodným doplňkem výuky, jak doložily např. přednášky Ing. Tomáše Junka z LF UK v Plzni nebo Ing. Františka Vaňka z 1. LF UK v Praze. Ing. Jaroslav Majerník, Ph.D. (LF UPJŠ Košice) představil ve svém příspěvku projekt virtuální nemocnice, která pomáhá studentům lépe pochopit výhody elektronického zdravotnictví a vztahy mezi pacientem, lékaři, nemocnicí a plátcem zdravotní péče. V podobném směru se ubírají i virtuální kazuistiky, jak ukázala prezentace prof. MUDr. Aleše Ryšky, Ph.D.

K tématu telemedicíny se vztahovalo i paralelní sympozium Telehematologie, které vedl prof. MUDr. Miroslav Penka, CSc. z Lékařské fakulty MU. Ten uvedl posluchače do problematiky svými úvodními prezentacemi, načež následovaly praktické ukázky uživatelů.

Tvorba e-learningových materiálů a hodnocení jejich přínosu

Plně tři bloky druhého dne konference byly věnovány vlastní problematice tvorby, využití a hodnocení e-learningu při výuce medicíny. Využitím atraktivních prvků a moderních technologií v e-learningových materiálech se zabývala sekce Simulace, animace a jiné aktivizující prvky e-learningu. Díky nim se uživatelé mohou mnohem lépe seznámit např. s mikroskopickými technikami v různých oborech medicíny, procházet se buněčnými strukturami nebo si prostřednictvím Fotografického atlasu člověka připomenout lidskou anatomii. Důležitým aspektem elektronických materiálů je i možnost jejich neustálé aktualizace na základě nejnovějších vědeckých poznatků.

Náplní paralelní sekce byly metodické a pedagogické aspekty e-learningu. Zde byly prezentovány např. nové systémy pro výuku (WikiSkripta, výukový portál České stomatologické komory) a ověřování znalostí studentů (Opus Sapientiae, ExaMe).

Zhodnocení mnohaleté práce s kurzy na lékařských fakultách a nástroje na monitorování byly hlavní náplní poslední odpolední sekce. Autoři představili své výsledky a zkušenosti s nasazením e-learningu do výuky. Podrobné statistiky jasně dokumentovaly, že elektronické materiály jsou u studentů nejen oblíbené a hojně používané. V dnešní době se počet e-kurzů stále rozrůstá a ani lékařské fakulty nezaostávají pozadu.

Zasedání Koordinační rady MEFANET

Po skončení oficiálního programu konference se konalo veřejné zasedání Koordinační rady projektu MEFANET. Zástupci jednotlivých lékařských fakult velmi pozitivně hodnotili celý průběh a zvyšující se úroveň příspěvků konference. Jednomyslně bylo koordinační radou schváleno přistoupení nového člena – Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany v Hradci Králové. MEFANET je tedy již sítí jedenácti lékařských fakult. Po diskusi a následném schválení finálních návrhů byly odhlasovány změny v mapě oborů sítě. I přes náročnost dvoudenního programu proběhlo celé zasedání opět ve velmi přátelské atmosféře.

V závěru jednání se Koordinační rada usnesla, že konference MEFANET bude uspořádána i v roce 2010. Po letošní vysoké úrovni příspěvků pozvaných autorů a workshopů věříme, že příští konference bude přinejmenším stejně kvalitní. Datum a místo konání bylo již stanoveno na 24.–25. listopadu 2010 v brněnském hotelu Voroněž. Do té doby přejeme všem účastníkům konference MEFANET a nadšencům moderních výukových metod hodně úspěchů ve zkvalitňování a inovování výukových kurzů.

Bioinformatics in Genomic and Proteomic Data

Současně s MEFANETem 2009 probíhala i jeho satelitní konference nazvaná Bioinformatics in Genomic and Proteomic Data. Účastníci především z řad studentů zde měli po tři dny možnost vyslechnout obsáhlé přednášky předních evropských odborníků z Velké Británie, Švýcarska či Belgie. Konference byla pořádána ve spolupráci Institutu biostatistiky a analýz MU a Britského velvyslanectví

v České republice. Patronát nad akcí tak převzala velvyslankyně Spojeného království, paní Sian MacLeod, která se v úvodu setkala s děkany Lékařské a Přírodovědecké fakulty MU a poté ve svém zahajovacím projevu zdůraznila důležitou roli bioinformatiky v moderním biomedicínském výzkumu, využívání nových vědeckých poznatků a technologií v praxi i nutnost spolupráce předních vědců při udržování konkurenceschopnosti evropské vědy. Krátce také představila systém podpory vědy a výzkumu ve Velké Británii.

Cílem konference bylo představení nejnovějších statistických metod zpracování genomických a proteomických dat a potenciální navázání dlouhotrvající zahraniční spolupráce v této oblasti. Byly předneseny komplexní přednášky na témata:

1. Analýza expresních genomických dat, normalizace a zpracování dat
2. Hledání odlišně exprimovaných genů
3. Shlukování a predikce v genomice a proteomice
4. Výpočetní epigenetika
5. Meta-analýza microarray dat
6. Analýza metabolických a signálních drah
7. Databáze genomických a proteomických dat
8. Analýza dat hmotnostní spektrometrie
9. Fylogeneze

Konference byla praktická a edukační a na závěr byla vyhodnocena dotazníky. Akce byla na základě tohoto průzkumu mezi účastníky i přednášejícími ohodnocena jako velice úspěšná.

Velvyslankyně Velké Británie v České republice, paní Sian MacLeod, při zahajovacím projevu konference.

Kontakt

Ing. Daniel Schwarz, Ph.D.

Institut biostatistiky a analýz MU, Kamenice 126/3, 625 00 Brno

Tel: +420 549 49 2854

E-mail: schwarz@iba.muni.cz

Mgr. Jakub Gregor, Ph.D.

Institut biostatistiky a analýz MU, Kamenice 126/3, 625 00 Brno

Tel.: +420 549 49 5164

E-mail: gregor@iba.muni.cz